

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
AGRÁRPOLITIKA**

Időszak:

2014. május

Dátum:

2014. május 21.

SZÁZADVÉG
ALQJITVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdaságkutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖMÉNYPOLITIKAI TANULMÁNYOK ÉS ELEMZÉSEK KUTATÓ ZRT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	1
1. Monitoring	3
1.1 Agrár-külkereskedelmünk januári és februári változása	3
1.2 Az élelmiszerek fogyasztói árának áprilisi változása	4
1.3 Termelői árak áprilisi változása	5
1.4 Orosz sertésstop hatásai	7
1.5 Jogszabályi összefoglaló az agrárágazatot érintő főbb változásokról	8
2. Elemzés - Változások a 2014-2020 szabályozásban	9
2.1 Az Európai Strukturális és Beruházási (ESB) Alapokra vonatkozó általános szabályok....	9
2.2 Általános végrehajtási szabályok.....	10
2.3 Változások a Vidékfejlesztési Program intézkedéseiben.....	13

Vezetői összefoglaló

Az év első két hónapjában az agárgazdaság kivitele és behozatala is nőtt, a kettő eredőjeként az egyenleg viszont enyhén mérséklődött. A külkereskedelmi egyenleg 520 millió eurót tett ki, 5 millió euróval – 1 százalékkal – kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában. Az export növekedéséhez leginkább a gabonaexport közel másfélszeres bővülése járult hozzá. Az import esetében a legnagyobb növekedés a gabona (+25,1 millió euró), az olajos magvak (+13,4 millió euró), és a cukor és cukorkaárú (13,3 millió euró) esetében volt megfigyelhető.

Áprilisban a fogyasztói árak 0,1 százalékkal mérséklődtek az egy évvel korábbi szinthez képest, ezen belül az élelmiszerek ára 0,5 százalékkal csökkent. Az előző hónaphoz viszonyítva ugyanakkor 0,1 százalékos volt a drágulás, ezen belül 0,3 százalékos áremelkedés volt az élelmiszerek körében. Az enyhe áremelkedés elsősorban az idényáras élelmiszerek árváltozásával magyarázható (burgonya, friss zöldség, gyümölcs).

Az EU-ban a búza, a kukorica és az árpa együttes termelése idén várhatóan megközelíti a 260 millió tonnát, mely 21 millió tonnával nagyobb mennyiség, mint az ezt megelőző év terméseredménye. A kedvező EU-s várakozásokat, azonban jelentősen tompítja az Ukrajnában, valamint az orosz utódállamokban bekövetkezett árfolyam leértékelődés, valamint a várhatóan csökkenő terméseredmények alakulása. A szovjet utódállamokban a nemzeti fizetőeszköz az elmúlt hónapokban 50 százalékot veszített vásárlóerejéből, mely az orosz export növekedését, az import csökkenését eredményezheti. Az egymással ellentétes hatások miatt a búza ára a chicagói árutőzsdén egy hónapon belül 10 USD/tonnát emelkedett, így a hónap végére 260 USD/tonnán realizálódott.

Az orosz hatóságok honlapján közzétett közlemény szerint 2014. május 14-étől a Hungerit Baromfifeldolgozó, a Master Good, a Her-Csi-Hús, a Darius Hús, a Hungary Meat, a Pápai Hús, a Pick Szeged több cége, az Ász-Kolbász, az Alföldi-Hús Zrt., a Tamási-Hús, a Prima Enten és a Pannontej cégek Oroszországba irányuló hús-exportja korlátozás alá esik. Ez részben burkolt válaszlépésnek is tekinthető az EU által Oroszországgal szemben bevezetett szankciókra, azonban úgy tűnik, hogy az orosz fél saját magát is nehéz helyzetbe hozza: a Lengyelországban és Litvániában felbukkant afrikai sertéspestis miatti bojkott okán a belföldi árak az egekbe szöktek. Ennek megfelelően az orosz importőrök kénytelenek új piacokat keresni. Először az Egyesült Államok és Brazília volt a megcélzott beszerzési ország, ám mindkettő túl drágának bizonyult az orosz belpiaci ellátáshoz. A legújabb exportáló ország Norvégia, ahol viszont az orosz igényekhez mérten kevés, és szintén túl magas árú a sertéshús.

Áprilisban megjelent a fiatal mezőgazdasági termelők indulásához igényelhető támogatások részletes feltételeiről szóló VM határozat. A támogatási kérelmek elbírálásáról szóló szakasz ugyanakkor nem különbözteti meg az egyes ágazatokat. Ez abból a szempontból kifejezetten problémás, hogy ugyanolyan megtérülési mutatókat szükséges „produkálnia” egy, a beruházást követően azonnal termelő vállalkozásnak, mint egy harmadik, vagy negyedik évben nyereséget

jelentőnek (pl. burgonyatermesztés összevetve egy kertészeti ültetvény létesítésével). A jogalkotónak célszerű lenne ezen a szabályozáson változtatni, ágazati megtérülési mutatókat kialakítani és esetlegesen az egyes ágazatokra fordítható támogatási források összegét is megjelölni

A 2007-2013-as időszakhoz képest fontos változás, hogy 2014-2020-ban keretszabályok vonatkoznak az Európai Strukturális és Beruházási Alapokra, melynek részét képezi az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap is. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a különböző alapok programjait a jövőben sokkal inkább össze kell hangolni.

Fontosabb strukturális változás, hogy a korábbi, ÚMVP-ben ismert és alkalmazott tengelyek megszűnnek. Egy intézkedés lista lesz, amely tulajdonképpen a jelenlegi intézkedéseket racionalizáltan csoportosította, és amelyből intézkedések kombinációját kell kiválasztani az EU prioritásainak elérése érdekében. A korábbi 40 intézkedés helyett az intézkedések száma jóval kevesebb, viszont az egyes intézkedéseken belül sok alintézkedés található

Az előző programozási időszak vidékfejlesztési intézkedései közül megszűnik a korai nyugdíjba vonulás, illetve a közösségi előírásoknak való megfelelés intézkedés. Másik oldalról az új Programban olyan új elemek jelennek meg, mint a mezőgazdasági kistermelői támogatási rendszerben részt vevő mezőgazdasági termelők éves kifizetései (a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése intézkedésen belül), a három kockázatkezelési intézkedés (Termény-, állat- és növénybiztosítás; Kölcsönös kockázatkezelési alapok; Jövedelemstabilizáló eszköz), illetve az Európai Innovációs Partnerség (EIP)).

Az elmúlt időszakhoz képest jelentősen szűkülni fog a tagállamok mozgástere vidékfejlesztési programjaik módosítása tekintetében.

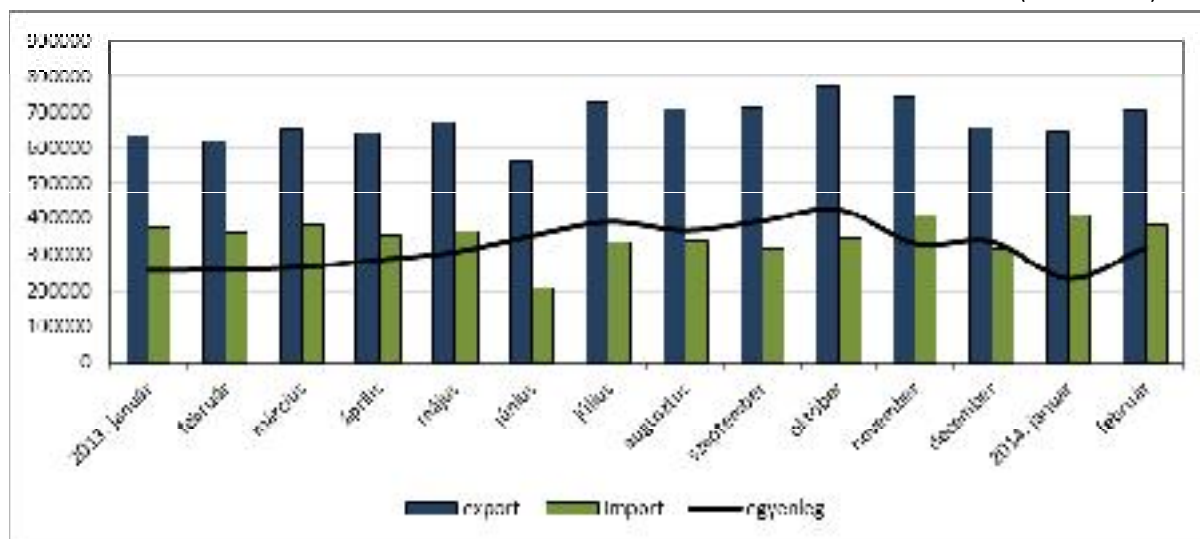
1. Monitoring

1.1 Agrár-külkereskedelmünk januári és februári változása¹

Az év első két hónapjában az agárgazdaság kivitele és behozatala is nőtt, a kettő eredőjeként az egyenleg viszont enyhén mérséklődött. Az agrárexport értéke 1311 millió euró (+4,2 százalék), míg az agrárimport értéke 791 millió euró (+8,0 százalék) volt január-februárban az előző év azonos időszakához viszonyítva. Ennek eredményeként a külkereskedelmi egyenleg 520 millió eurót tett ki, 5 millió euróval – 1 százalékkal – kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában.

Januárhoz képest az export 9 százalékos növekedést, míg az import 6,3 százalékos csökkenést mutatott, melynek eredményeként a februári agárgazdasági egyenleg 35 százalékkal volt magasabb, mint egy hónappal korábban.

1. ÁBRA: AGRÁR-KÜLKERESKEDELMÜNK JANUÁRI-FEBRUÁRI VÁLTOZÁSA (EZER EURÓ)

Forrás: KSH

Az export növekedéséhez leginkább a gabonaexport közel másfélszeres bővülése járult hozzá. Az árucsoport kivitele 2014 első két havában 285 millió euró volt, amely 83 millió euróval, 41 százalékkal haladja meg az előző év azonos időszakának értékét. A gabonákon belül a búza forgalma 18 millió euróval, a kukoricáé 66 millió euróval haladta meg 2013 azonos időszakának értékét. Az export emelkedésében bekövetkezett gabonaexport növekedést a havi adatok is visszatükrözik. A növényi termékek árucsoport exportjából 42 millió euróval több árbevétel származott az előző év februárjához viszonyítva.

A növényi termékek – elsősorban gabonafélék – exportján kívül jelentősen nőtt a cukrászati termékek (+9,5 millió euró), a dohány (+8,2 millió euró), az állati takarmányok (+6,5 millió euró), és a hús (4,5 millió euró) kivitele. Ezzel szemben nagymértékben csökkent a növényi olajok (-35,8 millió euró), a cukor és cukorkaárak (-19) millió euró), és az italok (-12 millió euró) forgalma.

¹ <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=QKT>

Az import esetében a legnagyobb növekedés a gabona (+25,1 millió euró), az olajos magvak (+13,4 millió euró), és a cukor és cukorkaárú (13,3 millió euró) esetében volt megfigyelhető. 2014. január-februárjában búzát legnagyobb értékben Szlovákiából importáltuk, 1,549 millió euró értékben. 2013. azonos időszakához képest a Szlovákiából érkező import ugrott meg a legnagyobb értékben (0,881 millió euróval). Jelentős mértékben, 0,43 millió euróval nőtt az Ausztriából történő behozatal, valamint a lengyel import értéke is (204 ezer euró).

Ez év január-februárjában 11 millió 542 ezer euró értékben importáltunk kukoricát Franciaországból és 10 millió 112 ezer euró értékben Romániából. Előbbi ország esetében 2013. azonos időszakához viszonyítva 1 millió 685 ezer eurós növekedés figyelhető meg, Románia esetében pedig 7 millió 83 ezer eurós. Jelentős mértékben, 869 ezer euróval nőtt még az Olaszországból-, és 831 ezerrel az Ausztriából történő behozatal.

1.2 Az élelmiszerek fogyasztói árának áprilisi változása²

Áprilisban a fogyasztói árak 0,1 százalékkal voltak alacsonyabbak, mint egy évvel korábban. Ezen belül az élelmiszerek ára 0,5 százalékkal csökkent. A csökkenésen belül jelentősen mérséklődött a liszt (20,0 százalék), a cukor (17,1 százalék), az étolaj (13,8 százalék), a tojás (7,6 százalék), valamint az idényáras élelmiszerek (4,9 százalék) ára. Drágult ellenben a tej (10,3 százalék) és a sajt (9,5 százalék) ára, míg 7,3 százalékkal nőtt a szeszes italok, dohányárak fogyasztói ára is.

Az előző hónaphoz viszonyítva a fogyasztói árak 0,1 százalékkal emelkedtek, ezen belül az élelmiszerek ára 0,3 százalékkal nőtt. A drágulás alapvetően az idényáras élelmiszerek – burgonya, friss zöldség, gyümölcs 3,4 százalékos árnövekedésével magyarázható. Csökkent azonban a kakaó (2,9 százalékkal), a cukor (2,4 százalékkal), valamint a liszt ára (1,7 százalékkal). Az idényáras élelmiszerek nélkül az élelmiszerek fogyasztói ára 0,1 százalékkal csökkent.

A fogyasztói árak csökkenésére kedvező hatással volt, hogy a felhasznált ráfordítások ára jelentősen csökkent az elmúlt hónapokban. A KSH adatai szerint a műtrágya ára az első negyedévben 8 százalékkal volt alacsonyabb, mint az előző év azonos időszakában, míg a felhasznált energia ára átlagosan 3,3 százalékkal mérséklődött.

² http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qsf001.html

2. ÁBRA: FOGYASZTÓI ÁRAK VÁLTOZÁSA (SZÁZALÉK)

Forrás: KSH

1.3 Termelői árak áprilisi változása³

Egyre több becslés jelenik meg a 2013/14-es gazdasági év gabonatermelésének alakulásáról, legutóbb egy francia⁴ piacelemző cég jelentetett meg hasonló tartalmú elemzést. Az elemzés szerint az EU-ban a búza, a kukorica és az árpa együttes termelése megközelíti a 260 millió tonnát, mely 21 millió tonnával nagyobb mennyiség, mint az azt megelőző év terméseredménye. A kedvező EU-s várakozásokat, azonban jelentősen tompítja az Ukrajnában, valamint az orosz utódállamokban bekövetkezett árfolyamcsökkenés, valamint a várhatóan csökkenő terméseredmények alakulása. A szovjet utódállamokban a nemzeti fizetőeszköz az elmúlt hónapokban 50 százalékot veszített vásárlóerejéből, mely az orosz export növekedését, az import csökkenését eredményezheti. Az egymással ellentétes hatások miatt a búza ára a chicagói árutőzsdén egy hónapon belül 10 USD/tonnát emelkedett, így a hónap végére 260 USD/tonnán realizálódott. A párizsi árutőzsdén 10 euróval, 217,5 euró/tonnáig emelkedett a búza jegyzése, mely a hónap végére a 221 euró/tonna 11 havi csúcst is elérte.

A kukorica ára 190-200 USD/tonna közötti sávban mozgott a hónap során, mely a tavalyi év betakarítás előtti szintjének felel meg. Az árak további emelkedésének Brazíliából és USA-ból érkező kukorica terméskilátások szabtak gátat. A Latin-amerikai országban a másodvetésű kukorica állapota jó, míg USA-ban is kedvezően alakul az időjárás a kukorica növekedésének. Noha a kukorica front havi jegyzése 190 euró/tonnáig erősödött április közepén, a tavalyihoz hasonló európai kukoricatermés és a versenyképes ukrainai áru nyomás alá helyezhetik a

³ <https://pair.aki.gov.hu>

⁴ <http://www.tallage.fr/vitrine/content.php?opt=4104&langue=HU#>

termény árát a következő hónapokban. Az ukrán vámmentesség tehát már az európai árutőzsdén is érezteti hatását.

Az AKI adatai szerint áprilisban a gabonafélék termelői ára csekély mértékben emelkedett, a búzáért 58,4 ezer Ft/tonnát adtak, míg a kukorica ára 50,1 ezer Ft/tonna volt.

3. ÁBRA: A BÚZA ÉS A KUKORICA TERMELŐI ÁRÁNAK VÁLTOZÁSA (Ft/TONNA)

Forrás: KSH

Az USDA (USA Mezőgazdasági Minisztériuma) kiadta legfrissebb tájékoztatóját a globális csirkehús termelés alakulásáról, mely szerint a termelés 85,3 millió tonna körül alakul majd 2014-ben, ami a novemberi előrejelzéshez képest 2 százalékkal kevesebb. Az előrejelzésben bekövetkezett csökkenés Kína, Oroszország, Brazília és az Egyesült Államok vártnál kisebb termelésével magyarázható. A negatív irányba eltolt becslés azonban még így is az elmúlt évek rekord kibocsátásának ígérkezik, még annak ellenére is, hogy Kínában a madárinfluenza megjelenése miatt a csirkehús-termelés várhatóan csökken majd. Oroszországban 3,1 millió tonnára bővíthet a csirkehús kínálata az előrejelzés szerint, ami 3 százalékkal haladja meg a 2013. évit. Indiában a belső kereslet élénkülésének, a bőséges takarmányellátásnak és az alacsony kukoricaáraknak köszönhetően 8 százalékkal, 3,7 millió tonnára emelkedik a termelés 2014-ben. Az Európai Unióban 10 millió tonna csirkehús kerülhet a piacra. A világpiacról a legtöbbet Japán és Szaúd-Arábia vásárol, de várhatóan növeli importját Irak is.

Az EU által közölt adatok szerint az év első három hónapjában 192,9 euró/100 kg volt az egész csirke ára, mely 1 százalékkal elmaradt az előző év azonos időszaki árától. Magyarországon a vágócsirke termelői ára (276 forint/kg) 8 százalékkal volt alacsonyabb 2014 első négy hónapjában az egy évvel korábbinál. Az egész csirke feldolgozói értékesítési ára 492-ről 505 forint/kg-ra, a csirkemell 491-ről 504 forint/kg-ra, a csirkemellé 2 százalékkal 994 forint/kg-ra emelkedett a megfigyelt időszakban.

Magyarországon elkezdődött a spenót értékesítése, mely a legkorábbi szabadföldi zöldségféle hazánkban. A Budapesti Nagybani piacon a termelői ára 13 százalékkal volt magasabb áprilisban, mint egy évvel korábban. A FAO adatai szerint a világ spenóttermelését növekvő tendencia jellemezte az elmúlt években, hozzávetőlegesen 21,6 millió tonnát termelnek elsősorban Ázsiában. Kína a világ legnagyobb spenóttermelője, de Kína, USA, Japán és Törökország együttesen a világ termelésének a 93 százalékát adja.

Magyarországon a hajtatott paradicsomtermesztés hozzávetőlegesen 410 hektáron, míg paprikatermesztés 1000 hektáron zajlik. A termésátlag a paradicsom esetében 10-55 kilogramm/négyzetméterre, a paprikánál 10-25 kilogramm/négyzetméterre tehető, függően a termesztés technológiai színvonalától. A paradicsomtermelők számára a kedvező időjárás ellenére nem indul jól az év, a termelői árak február óta folyamatosan esnek, mely nem ad okot pozitív előrejelzésekre a következő hónapok tekintetében. A februári ár 682 Ft/kg volt, mely áprilusra 666 Ft/kg-ra csökkent. A paprika piaci viszonyai jobbak, a tavalyihoz hasonló árakon zajlik az értékesítés, hozzávetőlegesen 622 Ft/kg-on.

1.4 Orosz sertésstop hatásai

Az orosz hússtoppal kapcsolatban a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) illetékes államtitkársága határozottan cáfolja, hogy Oroszország a Magyarországról származó teljes húsbehozatalt megtiltotta volna. Tény, hogy az orosz fél által kifogásolt és vizsgált 20 húsüzemből 14 esetben hiányosságokat találtak. Az orosz hatóságok honlapján közzétett tájékoztatás szerint 2014. május 14-étől a Hungerit Baromfifeldolgozó, a Master Good, a Her-Csi-Hús, a Darius Hús, a Hungary Meat, a Pápai Hús, a Pick Szeged több cége, az Ász-Kolbász, az Alföldi-Hús Zrt., a Tamási-Hús, a Prima Enten és a Pannontej cégek érintettek a korlátozásban. Így tehát nem igaz a teljes mértékű húsembargó, azonban látható, hogy az orosz fél a legnagyobb üzemek minőségi teljesítményét kifogásolta. Ez részben burkolt válaszlépésnek is tekinthető az EU által Oroszországgal szemben bevezetett szankciókra, azonban úgy tűnik, hogy az orosz fél saját magát is nehéz helyzetbe hozza: a Lengyelországban és Litvániában felbukkant afrikai sertéspestis miatti bojkott okán a belföldi árak az egekbe szöktek. Ennek megfelelően az orosz importőrök kénytelenek új piacokat keresni. Először az Egyesült Államok és Brazília volt a megcélzott beszerzési ország, ám mindkettő túl drágának bizonyult az orosz belpiaci ellátáshoz. A legújabb exportáló ország Norvégia, ahol viszont az orosz igényekhez mérten kevés, és szintén túl magas árú a sertéshús.

Brüsszel a hirtelen orosz szigor mögött hivatalosan csak piacvédelmi szándékot sejt.

1.5 Jogszabályi összefoglaló az agrárágazatot érintő főbb változásokról

34/2014. (IV. 4.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a fiatal mezőgazdasági termelők indulásához a 2014. évben igényelhető támogatások részletes feltételeiről

A rendelet a fiatal gazdálkodók által eddig is fokozott figyelemmel követett támogatási lehetőség újabb megnyitását hirdette ki, 2014. május 1-15. közötti kérelembenyújtási határidővel. A meghirdetett keretösszeg (mintegy 4,5 milliárd Ft) hozzávetőlegesen 350-400 fiatal gazdálkodó mezőgazdasági vállalkozásának indulásához járulhat hozzá.

A 2007-2013-as időszakban eddig mintegy 3300 fiatal gazdát támogattak a keretből. A támogatás jelentősége abban áll, hogy a folyamatosan előregedő magyar gazdatársadalomból kieső gazdák számát „pótolja”; növelje az élethivatásszerűen gazdálkodásból megélni kívánó termelők számát. Ahhoz, hogy az ágazatban dolgozók átlagéletkora ne változzon, még így is a támogatotti létszám megduplázására lenne szükség (hét éves támogatási ciklusonként 7500-8000 fő).

A támogatási kérelmek elbírálásáról szóló szakasz sajnos nem különbözteti meg az egyes ágazatokat. Ez abból a szempontból kifejezetten problémás, hogy ugyanolyan megtérülési mutatókat szükséges „produkálnia” egy, a beruházást követően azonnal termelő vállalkozásnak, mint egy harmadik, vagy negyedik évben nyereséget jelentőnek (pl. burgonyatermesztés összevetve egy kertészeti ültetvény létesítésével). A jogalkotónak célszerű lenne ezen a szabályozáson változtatni, ágazati megtérülési mutatókat kialakítani és esetlegesen az egyes ágazatokra fordítható támogatási források összegét is megjelölni (hogy az ágazatok ne egymással versenyezzenek, hanem az ágazaton belüli fejlesztési kérelmek között legyen valós verseny, minőségi különbség alapján).

2. Elemzés - Változások a 2014-2020 szabályozásban

2.1 Az Európai Strukturális és Beruházási (ESB) Alapokra vonatkozó általános szabályok

A Magyarországra a 2014-2020-as időszakban érkező összes európai uniós forrás összegének (24,999 milliárd EUR) 13,82 százaléka, 3,455 milliárd EUR érkezik az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, melyet teljes egészében a Vidékfejlesztési Program keretei között használhatunk fel⁵.

Az előző (2007-13-as) időszakhoz képest fontos változás, hogy **keretszabályok vonatkoznak az ún. ESB Alapokra**, melynek az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap (EMVA) is részét képezi (további alapok: Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), Európai Szociális Alap (ESZA), Kohéziós Alap (KA) és Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA)). A harmonikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődés előmozdítása érdekében a Közös Stratégiai Keret fordítja le az Unió célkitűzéseit részletes beruházási prioritásokra és fókusz területekre az Uniós alapok esetében.

A különböző alapok programjait a fent említett kötelezettség alapján a korábbi időszakhoz képest sokkal inkább össze kell hangolni. A tagállam és a Bizottság **Partnerségi Megállapodást (PM)** köt, amelyet a tagállam készít el a Bizottsággal együttműködve. A programozásnak biztosítania kell az összhangot a Közös Stratégiai Kerettel (KSK) és a Partnerségi Megállapodással, az ESB Alapok közötti, valamint az ESB Alapok és a meglévő többi finanszírozási eszköz közötti koordinációt.

A KSK rendeletben (1303/2010/EU) lefektetett szabályok közül az eddigi végrehajtáshoz képest a következő fontos változások emelhetők ki:

- A Bizottság 6 százalékos **teljesítmény tartalékot** vezetett be minden ESB Alapra. A vidékfejlesztés vonatkozásában ez a teljes tagállami EMVA keret 6 százalékanak teljesítmény tartalékként való elkülönítését jelenti. Abban az esetben, ha a Partnerségi Megállapodásban vállalt, egyes uniós prioritásokhoz kapcsolódó mérföldkövek nem teljesülnek a 2019-es eredményességi felülvizsgálat alapján, akkor ezt a tartalékot át kell csoportosítani a rosszul teljesítő prioritásról egy jól teljesítő prioritásra.
- Az előző pénzügyi időszakban a Vidékfejlesztési Programok (így az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program) végrehajtása gyakorlatilag 2015 végéig tart az ún. n+2 szabály értelmében, mely szerint az adott évre allokált forrást még a következő két év alatt is fel

⁵ Forrás: Magyarország Partnerségi Megállapodása, 2014. márc. 7-i benyújtott változat

lehet használni. A következő időszakban az összes ESB Alapra az **n+3 szabály**⁶ fog vonatkozni, tehát a 2014-20-as forrásokat 2023 végéig lehet majd felhasználni.

- Fontos változás, hogy az **ÁFA támogathatóvá** vált abban az esetben, ha a nemzeti jogszabályok alapján nem igényelhető vissza.

2.2 Általános végrehajtási szabályok

Fontosabb strukturális változás, hogy a korábbi, ÚMVP-ben ismert és alkalmazott **tengelyek megszűnnek**. Egy intézkedés lista lesz, amely tulajdonképpen a jelenlegi intézkedéseket racionalizáltan csoportosította, és amelyből intézkedések kombinációját kell kiválasztani az EU prioritásainak elérése érdekében. A korábbi 40 intézkedés helyett az intézkedések száma jóval kevesebb, viszont az egyes intézkedéseken belül sok alintézkedés található (így pl. az összes erdészeti beruházási intézkedés egy jogcímbe került).⁷

2.2.1. Társfinanszírozási arányok

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programban (ÚMVP), 2007-13 között 75 százalékos társfinanszírozási arány vonatkozott az I. és III. tengelyre, valamint a Technikai Segítségnyújtásra, 80 százalékos arány a II. és IV. (LEADER) tengelyre. A tengelyek megszűnésével egységessé, bár a kivételek miatt jóval összetettebbé vált a rendszer.

A **kevésbé fejlett régiókban** (Magyarország teljes területe a Közép-Magyarország régió kivételével) **85 százalékos** lesz a társfinanszírozási arány⁸, a **fejlett régiókban** pedig **53 százalék**. Az I. pillérből (közvetlen kifizetések) a II. pillérbe (vidékfejlesztés) átcsoportosított összegek esetében 100 százalék az EMVA hozzájárulás mértéke. Külön támogatási aránnyal rendelkeznek az ún. átmeneti régiók (63 százalék), de ez hazánkat nem érinti.

A társfinanszírozás mértéke 80 százalék a tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek, a termelői csoportok létrehozása, és az együttműködés intézkedéseknél, a LEADER keretében megvalósuló helyi fejlesztésnél, valamint a fiatal gazdák induló támogatása esetében. Ez a mérték 90 százalékra növelhető a kevésbé fejlett régiók esetében.

A környezetvédelmi és a klímaváltozás csökkentésével, illetve az ahhoz történő adaptációval kapcsolatos célkitűzésekhez hozzájáruló intézkedéseknél a maximális EMVA hozzájárulás mértéke 75 százalék (minden régióban). Ezek az intézkedések a következők: Klímavédelmi beruházások, Erdősítés és fásítás; Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása; Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos műveletek; Ökológiai termelés; Natura 2000 kifizetések és Erdő-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos szolgáltatások, erdővédelem.

⁶ Az adott támogatási időszakot követő, években meghatározott periódus, ameddig a támogatási időszak forrásai még felhasználhatók (pl. 2014-2020-as időszak forrásai 2013-ig felhasználhatók lesznek).

⁷ Az új Vidékfejlesztési Program szerkezete, az új prioritások, az alájuk tartozó fókuszcsoporthoz az új EMVA rendelet 5. cikkében jelennek meg.

⁸ A számadatok mindenhol a maximális társfinanszírozási arányt jelentik.

Itt érdemes megemlíteni, hogy a teljes EMVA-hozzájárulás legalább 30 százalékát a fenti „zöld” intézkedésekre kell fordítaniuk a tagállamoknak. Legalább 5 százalékot pedig a LEADER-re kell elkülöníteni.

2.2.2. Tematikus alprogramok

A vidékfejlesztési rendelet lehetőséget nyújt bizonyos területeken tematikus alprogramok keretében kiemelt támogatás biztosítására az alábbi területeken: fiatal gazdák, kis gazdaságok, hegyvidéki területek, rövid ellátási láncok, vidéki térségekben élő nők, éghajlatváltozás mérséklése. **Magyarország a fiatal gazdák támogatása és a rövid ellátási lánc alprogramokat fogja indítani Vidékfejlesztési Programjában.** Az alprogramok keretében magasabb társfinanszírozás adható (legfeljebb 90 százalék), illetve külön SWOT elemzést és külön monitoring eredmény nyilvántartást kell végezni.

2.2.3. Egyszerűsített költségelszámolás

A Bizottság 2011-es éves jelentése alapján a vidékfejlesztés területén a hibaarány⁹ meghaladta a 2 százalékos lényegességi küszöböt. Az Európai Számvevőszék 2011-es jelentése 7,7 százalékos hibaarányt állapított meg, elemzése alapján a számszerűsíthető hibák legnagyobb része a beruházási intézkedések (58 százalék), illetve a területalapú intézkedésekhez (38 százalék) köthető. A hibák a tagállamok jelentős részénél előfordultak, és a vidékfejlesztési intézkedések teljes körét érintették. A következő programozási időszakra vonatkozó, a hibaarányok csökkentésére irányuló javaslatok részben arra irányulnak, hogy **számlalapú elszámolás helyett átalány-kifizetések alkalmazása** történjen minél több intézkedésnél.

A területalapú intézkedéseknél – mint az agrár-környezetgazdálkodás (AKG) – eddig is költségkalkuláción alapuló egységkifizetés történt (hektár, illetve állategység-alapon), ez a következő időszakban is így lesz. A Bizottság iránymutatása alapján **számos jogcímnél lehet és javasolt egyszerűsített költségelszámolást alkalmazni**, a jelentősebbek a következők:

- 17. cikk – beruházások tárgyi eszközökbe
- 19. cikk – mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése
- 20. cikk – alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben
- 21. cikk – erdészeti beruházások
- 35. cikk – együttműködés
- LEADER
- Technikai segítségnyújtás

Azok az intézkedések ki vannak zárva ebből a körből, ahol kötelező a közbeszerzés (pl. 15. cikk – szaktanácsadás).

⁹ A tagállami, illetve EU-s szervek által végzett támogatásokhoz kapcsolódó ellenőrzések során felderített hibák összessége; amely egyaránt adódhat a támogatott és a támogatást nyújtó szerv hibájából. Magas aránya esetén az adott tagállam nagyobb összegű pénzügyi korrekciókra, kifizetések elhalasztására és nagyobb mennyiségű ellenőrzésre számíthat.

Az egyszerűsített elszámolás alkalmazásáról a tagország dönt, Magyarország a lehető legnagyobb mértékben kívánja alkalmazni ezt a lehetőséget a végrehajtás egyszerűsítésének érdekében.

2.2.4. Vidékfejlesztési Programok módosítása

Az elmúlt időszakhoz képest **jelentősen szűkülni fog a tagállamok mozgástere** vidékfejlesztési programjaik módosítása tekintetében. A 2007-2013-as időszakban (így az ÚMVP esetében) alapvetően kétféle módosítás volt lehetséges: jelentős mértékű módosításnak volt tekinthető az a felülvizsgálat, mely meghaladta a tengelyek közötti 3 százalékos rugalmassági küszöbértéket; módosította a társfinanszírozási arányokat; vagy megváltoztatta a közösségi hozzájárulás teljes összegét, vagy annak éves bontását. Ezt a fajta módosítást évente egyszer lehetett benyújtani, és a Bizottság határozatot hozott róla. Kismértékűnek tekinthető az a módosítás, mely nem érte el a fenti küszöbértéket, vagy nem tartalmazott pénzügyi változtatást, csak módosította az intézkedések leírását, esetleg visszavont intézkedéseket. Itt nincs szükség bizottsági határozatra, és évente három bejelentésre van lehetőség (2015. augusztus 31-ig).

A következő időszak vonatkozó szabályozása alapján az tekinthető jelentős módosításnak, ahol a prioritásokhoz tartozó fókuszterületek indikátora több mint 50 százalékkal változik; módosul a társfinanszírozási arány, illetve a teljes uniós hozzájárulás vagy annak éves elosztása. Ezen módosításokat a teljes időszak alatt **legfeljebb háromszor lehet benyújtani**. Kismértékű módosításnak tekinthető az intézkedések bevezetése vagy visszavonása; az intézkedés leírását érintő változások, illetve a források átcsoportosítása olyan intézkedések között, ahol különböző a társfinanszírozási arány. Ezt a fajta módosítást **évente egyszer** lehet majd bejelenteni. Természeti katasztrófákból eredő vészhelyzet, vagy az uniós szabályozás megváltozásából, illetve az eredményességi felülvizsgálatból adódó módosításokra a fenti korlátozás nem vonatkozik.

2.2.5. Technikai Segítségnyújtás

Az előző (2007-2013) időszakhoz képest számottevő változások nem lesznek, annak kivételével, hogy a tanúsító szervvel kapcsolatos költségek nem lesznek elszámolhatók. Továbbra is az **EMVA költségvetés maximum 4 százaléka** fordítható technikai segítségnyújtásra.

A TS-re vonatkozó szabályozás a KSK rendelet 52. cikkében, illetve az EMVA-rendelet 51. cikkében található. Az Európai Strukturális és Beruházási Alapok (ESI Funds), illetve ezen belül az EMVA TS felhasználási köre a következő:

- A Vidékfejlesztési Program végrehajtásával kapcsolatos tevékenységek, melyeket az Irányító Hatóság, a kifizető ügynökség, a delegált funkciókat ellátó köztes szervek, illetve a Monitoring Bizottság végez.
- A tanúsító szervvel kapcsolatos költségek nem lesznek elszámolhatók a következő időszakban.
- A Nemzeti Vidéki Hálózat felállítása és működtetése.
- Az Alapból támogatást igénylő kedvezményezettek adminisztratív terhének csökkentésére irányuló tevékenységek.

- Tagállami hatóságok és kedvezményezettek kapacitás növelése az Alapokkal kapcsolatban. Nem használható fel TS olyan kapacitást növelő tevékenységre, mely nem kötődik az adminisztrációhoz és az Alapok felhasználásához.

A TS keretében a következő költségek is elszámolhatók:

- a végrehajtásban közvetlenül részt vevő alkalmazottak jövedelme;
- kormányzati épületek bérlete, irodai felszerelések, informatikai fejlesztések. Épületek renoválása azonban nem támogatható, ha közvetlenül nincs hatással a végrehajtásra.
- korrupció elleni műveletek.

Részmunkaidős, illetve a helyszíni ellenőrzésekben részt vevő ideiglenes munkaerő bére is elszámolható, amennyiben tevékenységük közvetlenül kötődik a Vidékfejlesztési Program végrehajtásához. Lehetséges a TS (illetve a jogosult tevékenységek) több alapról történő támogatása is, azonban külön-külön be kell tartani az alapokra vonatkozó különböző szabályokat. Az épületek renoválása akkor támogatható, ha javítja a végrehajtás eredményességét.

2.3 Változások a Vidékfejlesztési Program intézkedéseiben

Az előző programozási időszak vidékfejlesztési intézkedései közül megszűnik a korai nyugdíjba vonulás (111), illetve a közösségi előírásoknak való megfelelés (131) intézkedés. Másik oldalról az új Programban olyan új elemek jelennek meg, mint a mezőgazdasági kistermelői támogatási rendszerben részt vevő mezőgazdasági termelők éves kifizetései (a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése intézkedésen belül), a három kockázatkezelési intézkedés (Termény-, állat- és növénybiztosítás; Kölcsönös kockázatkezelési alapok; Jövedelemstabilizáló eszköz), illetve az Európai Innovációs Partnerség (EIP).

2.3.1. Beruházások

Az ÚMVP-ben számos mezőgazdálkodási beruházási intézkedés szerepelt, a Bizottság az új időszakban az egyszerűsítés, és a minél nagyobb rugalmasság jegyében **egy intézkedésbe gyűjtötte ezeket** (17. cikk – Beruházások tárgyi eszközökbe).

4 területen lesznek támogathatóak a beruházások:

- mezőgazdasági üzemek összteljesítményének és fenntarthatóságának javítása;
- mezőgazdasági termékek és gyapot feldolgozása, marketingje és fejlesztése;
- mezőgazdaság és erdészet fejlesztéséhez kapcsolódó infrastruktúra;
- agrár-környezetvédelmi, illetve éghajlatváltozással kapcsolatos, nem-termelő jellegű beruházások.

A fiatal gazdálkodók, termelői csoportok, integrált projektek, természeti hátránnyal érintett területek, illetve az EIP keretében megvalósuló beruházásokra magasabb támogatási mérték adható.

Az új uniós követelményeknek történő megfelelést célzó beruházásokhoz szintén támogatás nyújtható kötelezővé válásuktól számított 12 hónapos időtartamra. Fiatal gazdák esetén 24 hónapig folyósítható a támogatás.

Az öntözéssel kapcsolatos beruházások már meglevő öntözőberendezések esetén akkor lesznek támogathatóak, ha jelentős potenciális vízmegtakarítást eredményeznek majd. Az öntözött területek növekedését eredményező beruházások pedig csak vízmennyiségi szempontból jó minőségű területeken lesznek támogathatók.

2.3.2. A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése

Az intézkedés a jelenlegi Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) 3. tengelyének 311, 312, és 313. intézkedését tartalmazza. Ezekon kívül ide tartozik még a 112. intézkedés szerint fiatal gazda támogatás, valamint a félig-önellátó gazdaságokra vonatkozó 141. intézkedés a jelenlegi 1. tengelyből.

Az intézkedés új elemei a következők:

- Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások is támogathatók (max. 70.000 euróig), üzleti terv benyújtásának kötelezettsége mellett.
- Az üzleti terv végrehajtását a támogatási határozat időpontjától számított kilenc hónapon belül el kell kezdeni.
- A tagállam dönt a fiatal gazdálkodók induló támogatásának és a nem mezőgazdasági tevékenységek vidéki területeken támogatásnak a mérethatáiról.
- Külön szabályok vonatkoznak arra az esetre, ha a fiatal gazda nem egymaga irányítja a gazdaságot.
- Gazdaság diverzifikációs tevékenységek támogatása minden gazdálkodónak és családtagjaiknak (városi területen is).
- Nem mezőgazdasági tevékenységek beruházási és fejlesztési támogatása kisméretű vidéki vállalkozásoknak is (eddig a vidéki turizmus és szolgáltatás nyújtás kivételével csak mikrovállalkozások vehették igénybe).
- Az üzleti tervnek tartalmaznia kell, hogy a fiatal gazdának 18 hónapon belül meg kell felelniük az aktív gazda definíciójának.
- Nem mezőgazdasági tevékenységek beruházási támogatásánál vidéki területen élő természetes személyek is pályázhatnak (azaz nem szükséges vállalkozást alapítaniuk a támogatási kérelem benyújtásakor, vagy az előtt).
- A félig-önellátó támogatást felváltja a gazdaság-fejlesztési támogatás, a maximális támogatási szint megduplázódott.

- Éves kifizetésben részesülhetnek azok a mezőgazdasági kistermelői támogatási rendszerben (I. pillér) részt vevő mezőgazdasági termelők, akik mezőgazdasági üzemüket véglegesen átruházzák egy másik mezőgazdasági termelőre.
- A gazdaság beindítási támogatás kifizetése legalább két részletben történik, az utolsó részlet az üzleti tervben megfelelő végrehajtása esetén kerül kifizetésre.

2.3.3. Agrár-környezetgazdálkodás

Az ÚMVP igen népszerű terület- és állatalapú intézkedése, az Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG) új megnevezése a következő: Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos műveletek. Az intézkedés alapelvei nem változnak, de az ökológiai gazdálkodás előtérbe helyezése céljából **az ökológiai célprogramok kiválnak az AKG-ből**, és új intézkedést (ökológiai gazdálkodás) képeznek majd.

Fontos változás az előző időszak területalapú intézkedéseinek minimumkövetelmény-rendszeréhez képest, hogy az eddigi követelmények mellett (kölsönös megfeleltetés, műtrágya és növényvédő szerek használatára vonatkozó előírások, nemzeti jogszabályok kötelező előírásai) az ún. **zöldítési előírásokat is kötelezően be kell tartani**. Ezek a következők¹⁰:

- a növénytermesztés diverzifikálása;
- a meglévő állandó gyepterület fenntartása;
- a mezőgazdasági területen ökológiai jelentőségű terület megléte.

Ez azt jelenti, hogy csak a fenti előírásokon túlmutató kötelezettségvállalásokért adható támogatás az AKG és az öko-intézkedés esetében. A két kompenzációs jellegű területalapú intézkedésnél, a Natura 2000 és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetéseknél is kötelezően be kell tartani a zöldítés előírásait.

Amennyiben egy ökológiai gazdálkodásban résztvevő gazdálkodó AKG-t is igényel, akkor csak a zöldítésen felüli AKG kötelezettségvállalásokért kaphatja meg a támogatást.

Azon gazdálkodók, akik egyéb okokból mentesülnek bizonyos zöldítési előírások betartása alól (pl. szántóterületük nem éri el a 15 ha-t), szintén csak a zöldítés feletti AKG támogatási összeget kaphatják meg.

A kiscgazdálkodói rendszerben részt vevő gazdálkodók mentesülnek a kettős finanszírozás tilalmának elve alól, azaz teljes AKG támogatást kaphatnak (nem kell figyelembe venni a zöldítést alapkövetelményként).

Azok a gazdálkodók, akik nem jogosultak közvetlen kifizetésre (pl. NGO-k), nem kötelesek betartani a zöldítés előírásait, ezért ők a teljes AKG támogatási összegre jogosultak.

¹⁰ Az előírások részletes leírása a közvetlen kifizetésekről szóló 1307/2013/EU rendelet III. fejezetében található.

Ha egy AKG előírás túlmegegy egy adott zöldítés előíráson, akkor a zöldítés szintje fölött teljes támogatás adható.

2.3.4. Természeti Hátránnyal Érintett Területek

Az ÚMVP Kedvezőtlen Adottságú Területek (KAT) támogatását az új programban felváltja a **Természeti Hátránnyal Érintett Területek (THÉT) támogatása**. A támogatás alapjául szolgáló lehatárolás, és más követelmények is módosulnak.

Az uniós szabályozás alapján megkülönböztet hegyvidéki területeket (ez Magyarországon nem releváns), természeti hátránnyal érintett területeket, és egyéb sajátos hátrányokkal rendelkező területeket. **A THÉT területeket** a gazdálkodóknak nyújtott támogatás hatékonyabb elosztása érdekében **8 biofizikai kritérium alapján kell lehatárolni** a tagországoknak. Ezen talajtani és éghajlati paraméterek (alacsony hőmérséklet, hőstressz, a talaj vízelvezető képessége, a talaj szemcseösszetétele és kövessége, a talajréteg vastagsága, a talaj kémiai tulajdonságai, a talaj vízmérlege, valamint a lejtésviszonyok) egy bizonyos küszöbérték fölött az EU tagországokban, a mezőgazdasági termelés számára komoly korlátokat jelentenek.

A 2007-2013-as időszakban a tagállamok saját (EU-szinten mintegy 140 elemet tartalmazó) lehatárolási feltételek alapján jelölték ki területeiket, ami az Európai Számvevőszék vizsgálata alapján egyenlőtlen elbánást eredményezett, ezért volt szükség új lehatárolásra.

Az új lehatárolásnak részét kell képeznie a „**finomhangolásnak**” nevezett műveletnek, amely során a kijelölt területekből utólagosan ki kell zárni azokat, amelyeken a gazdálkodók a területüket érintő természeti hátrányt valamilyen beavatkozással, vagy magas jövedelmet biztosító termelési mód alkalmazásával kiküszöbölték. (Ilyenek például azon, egyébként vízhiányos területek, ahol kiépítésre került az öntözőrendszer, vagy általános értelemben azok a területek, ahol valamilyen meglévő természeti hátrány ellenére a terméshozamok nem maradnak el az országos átlagtól.)

Az ÚMVP-ben alkalmazott gyakorlathoz hasonlóan az új rendszerben is **degresszívnek kell lennie a támogatásoknak**, vagyis minél nagyobb terület esetében igényelik, annál kevesebb összeget kell a gazdálkodónak kapnia hektáronként. Ha egy tagállam már eleve csak a minimális támogatási összeget adja a gazdának (25 euró/ha), akkor annak már nem kell csökkennie degresszíven.

Azok a területek, amelyek a jelenleg hatályos KAT lehatárolás alapján természeti hátránnyal érintettek, de 2014-től az új lehatárolás miatt el fogják veszíteni a jogosultságot, egy legfeljebb négyéves időszak alatt (de legkésőbb 2018-tól kezdődően) évenként csökkenő intenzitással továbbra is támogatást kaphatnak, így csökkentendő azt negatív hatást, amely az érintett gazdánál a támogatás megvonásával jelentkezik.

Fontos újdonság a szabályozásban a finanszírozás szempontjából, hogy a tagállamok támogathatják kijelölt területeiket a KAP I. pilléréből is, az éves nemzeti plafon 5 százalékig.

2.3.5. Erdészeti intézkedések

Az ÚMVP-ből ismert erdészeti beruházási jellegű intézkedések az új időszakban **egyetlen intézkedés** keretében (21. cikk – Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások), mintegy alintézkedésként fognak működni. A bizottság a végrehajtás és a pénzügyi tervezés egyszerűsítése, illetve az adminisztratív terhek csökkentése miatt döntött erről a lépésről. Az alintézkedések a következők:

- Erdősítés és fásítás;
- Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása;
- Az erdőtüzek, a természeti katasztrófák és a katasztrófaesemények által okozott erdőkárok megelőzése és helyreállítása;
- Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások;
- Erdőgazdálkodási technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására, mobilizálására és értékesítésére irányuló beruházások.

Területalapú erdészeti intézkedésként megmarad az előző időszakból ismert erdő-környezetvédelmi intézkedés és a Natura 2000 erdő kompenzációs támogatás is.

A beruházási alintézkedéseknél alapvető követelmény, hogy a tagállamok által meghatározott üzemméret fölött be kell nyújtani **az erdőgazdálkodási üzemtervben** (Magyarországon erdőterv) **foglalt vonatkozó információkat**. A felesleges adminisztráció elkerülése érdekében, ha ez a dokumentáció már rendelkezésre áll a hatóságoknak, akkor nem kell újból benyújtania a gazdálkodónak. A mérethatárnak a tagállami SWOT-analízisen kell alapulnia.

Az **erdőgazdálkodási terv elkészítésére** is lehet támogatást igényelni az adott beruházáshoz kapcsolódóan, illetve legalább két erdőgazdálkodó együttműködése esetén az Együttműködés intézkedés (35. cikk) keretében.

Az előző időszakban több intézkedésnél csak erdőtulajdonosok (pl. az ÚMVP esetében a Natura 2000 erdő támogatásnál) vagy önkormányzatok lehettek a kedvezményezettek. A következő időszakban alapvetően elkülönítésre került az erdő tulajdonjoga, illetve a kedvezményezett személye. A fő cél az, hogy **az erdőgazdálkodó kapja a támogatást**, ennek értelmében az állami erdőgazdálkodók egyik esetben sincsenek definitív módon kizárva a támogatásból. Bizonyos esetekben (erdősítés; erdő-környezetvédelem) állami tulajdonú erdők csak akkor támogathatók, ha azokkal magánjogi szervezet vagy önkormányzat gazdálkodik. Erdősítés intézkedésnél állami területeken azonban a támogatás csak a közvetlen telepítés költségeit fedezheti (az elmaradt mezőgazdasági bevételeket és a fenntartási költségeket nem). Más esetekben (erdőkárok megelőzése; erdei ökoszisztémák ellenálló képességének növelése) az állami erdőgazdálkodók egyszerre lehetnek tulajdonosok és kedvezményezettek.

2.3.6. LEADER

2013-ig a LEADER (települési önkormányzatok összefogása révén létrejött fejlesztési egység – kistérség – fejlesztése) a helyi fejlesztés önálló eszköze volt az EMVA támogatás segítségével. A vonatkozó szabályozás a vidékfejlesztési politika keretében, az EMVA rendeletben (1698/2005/EK) szerepelt.

Az új jogi környezet a KSK rendeletben található (II. fejezet, 32-35. cikk), szintén kapcsolódva az EMVA-hoz, de most már **„közösségvezérelt helyi fejlesztés”** (Community Led Local Development – CLLD) néven. Az új megközelítés a LEADER-en alapul. A CLLD-t az ETHA, az ERFA, az ESZA és az EMVA is támogathatja, de csak az EMVA-nál kötelező a beindítása. A CLLD-re vonatkozó alapelőírások a KSK-rendeletben találhatók, az alapspecifikus előírások pedig az EMVA-rendeletben (42-44. cikk). A LEADER megközelítés kibővítése a többi uniós alapra az alulról jövő kezdeményezések erősítését hozhatja maga után.

Továbbra is **a teljes EMVA forrás 5 százalékát kell elkülöníteni LEADER-re**, ilyen megkötés a többi alap esetében nincsen. A LEADER helyi akciócsoportok működésekor – több alapos (multi-fund) finanszírozás esetén – a legtöbb forrást biztosító alap a vezető alap, amellyel az adott HACS a működési költségét elszámolja. A LEADER csoportok rugalmasan kombinálhatják az EMVA és más alapok forrásait a helyi területeken, pl.: vidék-város együttműködésekben.

Az előző programozási időszakban a LEADER külön tengelyt képezett, ami hozzájárult a többi tengely célkitűzéseéhez, és ezen kívül támogatta a helyi kormányzás fejlesztését és vidéki területek lehetőségeinek mobilizálását. Szerkezetét tekintve számos intézkedésből állt, az ÚMVP esetében ezek a helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása; térségek közötti és nemzetközi együttműködések; a helyi akciócsoport működtetése, készségek elsajátítása, a térség élénkítése.

Az új (2014-2020-as) VP-ben **a LEADER önálló intézkedés lesz**, ami alintézkedéseken keresztül felel meg a kötelező CLLD elemeknek:

- előkészítő támogatás;
- a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia szerinti műveletek végrehajtása;
- HACS-ok együttműködési tevékenységeinek előkészítése és végrehajtása;
- működési költségek;
- a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia szervezése.

A korábbi időszak tapasztalatai és az Európai Számvevőszék jelentése alapján a szabályozási környezet számos fejlesztést tartalmaz (KSK és EMVA szinten egyaránt):

- a fejlesztési stratégiák megfelelő minősége érdekében minimumkövetelményeket határoz meg a KSK-rendelet (35 (1) cikk);
- kötelező feladatok a HACS-oknak a LEADER megközelítés elemeinek garantálása érdekében (34 (3) cikk);

- nagyobb hangsúly a szervezésen és a kapacitásbővítésen – az EMVA rendeletben külön cikkben (43.) szerepel a LEADER kezdőcsomag, illetve a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia teljes forrásának 25 százalékát lehet működési és szervezési költségekre fordítani (az ÚMVP-ben ez az arány 20 százalék volt);
- a magánszektor részvételének megerősítése a partnerségekben (a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább felét állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják);
- transznacionális együttműködési projektekre is az általános kiválasztási eljárások és határidők vonatkoznak.